

Kestävästi kehittyvä

Liperin kunta

Liperi

Luonnollisesti lähellä.

Kestävä kehitys

Liperin kunnassa

Kestävän kehityksen ohjelman tarkoituksena on taata kestävästi kehittyvä Liperin kunta, jossa otetaan ympäristö, talous ja ihminen tasavertaisesti huomioon.

Liperin kunta on mukana useissa kestäväan kehitykseen liittyvissä hankkeissa ja sopimuksissa.

POKAT 2025 -maakuntaohjelma: Pohjois-Karjalan nykytila, kehitysnäkymät, aluekehittämistyön tavoitteet, toimenpide-ehdotukset ja toimenpiteiden toteuttamisen voimavarat. Lähtökohtana on kansalaisten hyvän elämän ja yritysten menestyksen edellytysten parantaminen sopusoinnussa luonnon kanssa.

Pohjois-Karjalan ilmasto- ja energiaohjelma 2030: Päättävöitteena on, että Pohjois-Karjala on ilmastokestävyden edelläkävijä vuoteen 2030 mennessä.

Kohti hiilineutraalia kuntaa -hanke: Hinku-kunnat tavoittelevat 80 prosentin päästövähennystä vuoteen 2030 mennessä vuoden 2007 tasosta.

Toimenpiteitä kahdeksalla osa-alueella

Tähän Kestävän kehityksen ohjelmaan on konkretisoitu toimenpiteitä, joita Liperin kunta voi toteuttaa edellä mainittujen tavoitteiden saavuttamiseksi. Toimenpiteet on jaettu kahdeksaan osa-alueeseen:

- maankäyttö
- liikenne
- kiertotalous
- palvelut ja hankinnat
- energia
- maatalous
- opetus ja kasvatust
- tiedotus ja viestintä

Kestävän kehityksen ohjelma otetaan huomioon laadittaessa kunnan talousarviota ja -suunnitelmaa sekä palvelualuekohtaisia toimintasuunnitelmia. Toimenpiteitä seurataan ja niiden vaikutuksia mitataan.

Luet tiivistelmää Kestävän kehityksen ohjelmasta.
Laajemman ja yksityiskohtaisemman alkuperäisversion
voit katsoa verkkosivuilta: www.liperi.fi

Liperi

Päästöt

ja erityispiirteet

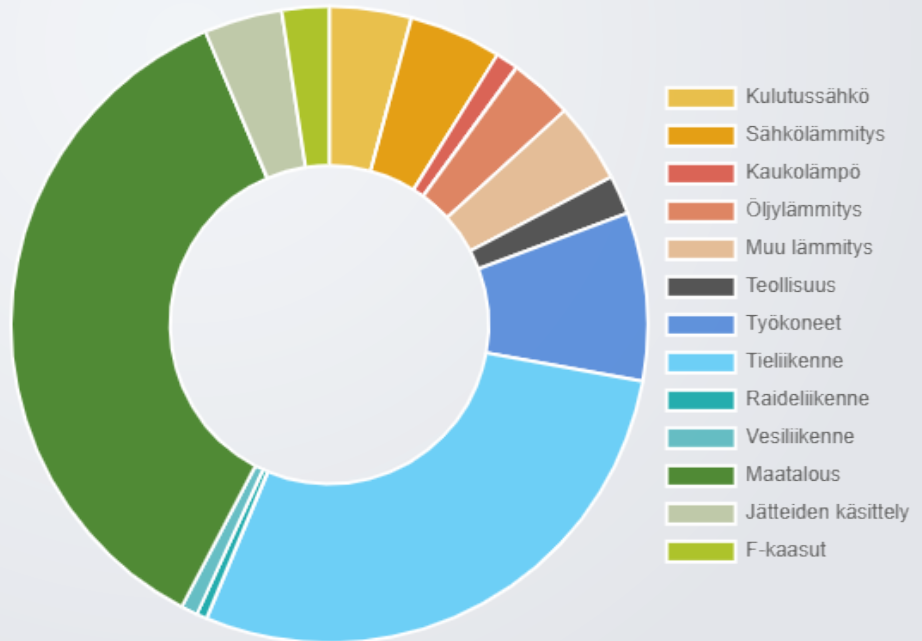
Suurin osa Liperin kunnan päästöistä koostuu maatalouden ja tieliikenteen päästöistä.

Kokonaispäästöt ovat vähentyneet 2007-2019 kahdellakymmenellä prosentilla.

Myös asukaskohtainen energiankulutus on vähentynyt 2007-2019 kolmella prosentilla.

Päästövähennysten osalta Liperin kunta on muihin Hinku-kuntiin verrattuna hyvää keskitasoa muiden vertaistensa kuntien joukossa.

PÄÄSTÖJEN JAKAUMA 2020 — LIPERI

Maankäyttö

Koko kunnan alueelle on työn alla strateginen yleiskaava, joka määrittää painopisteet ja ohjaa kunnan kasvua, palveluja ja rakentamista järkeville paikoille.

Kevyen liikenteen suunnittelussa on käytössä myös pyöräliikenteen ja jalankulun kehittämisohjelma 2040, joka laadittiin vuonna 2021.

Jalan tai pyörällä on mukava kulkea, kun reitit sitä varten ovat kunnossa.

- Asuinpaikat, palvelut ja työpaikat sijaitsevat sellaisten kulkuyhteyksien varrella, että niiden välillä on mahdollista kulkea pyörällä tai jalan.
- Kävely- ja pyöräilyreitit sekä yhteydet joukkoliikenteen pysäkeille otetaan huomioon jo kaavoituksessa.

Uusiutuvat energialähteet ovat ympäristön ystäviä.

- Kauko- ja aluelämmityksen sekä uusiutuvien energialähteiden käyttöä lisätään.
- Rakennetaan puusta ja suositaan uusiutuvaan energiaan perustuvia lämmitysmuotoja.

Pidetään huolta pohjavesien ja pintavesien laadusta.

- Päivitetään pohjavesien suojelusuunnitelma ja varmistetaan, että pohjavesialueella tehdään toimenpiteitä vain uusinta lainsäädäntöä noudattaen.

Liikenne

Joukkoliikenteen suosiminen ja etätyöskentely vähentävät yksityisautoilua.

Joukkoliikenteen vuorojen tiheyttä kasvatetaan, joukkoliikenteen käyttämistä helpotetaan ja palveluliikennettä kehitetään. Joukkoliikenteen kehittämissuunnitelmaa varten haetaan vielä resursseja.

Sähköautojen latauspisteitä lisätään peruskorjausten yhteydessä ja uusissa rakennushankkeissa mahdollisuuksien mukaan.

Myös kunnan tekemissä kuljetuksissa suositaan vähäpäästöisempiä vaihtoehtoja.

Kunnan työntekijöille luodaan ohjeet etätyöskentelyyn. Lisäksi selvitetään, onko työsuhdematkalipulle tarvetta. Työsuhdepyöräetu otettiin käyttöön kunnassa elokuussa 2021. Etätyön tekeminen yleistyi huomattavasti koronan myötä.

"Parasta työsuhde-
pyörässä on se, että
liikkeelle tulee
lähdettyä useammin, kun
on kunnan pyörä alla."

Armi Partanen,
koulunkäynninohjaaja

Kiertotalous

Sekajätettä syntyy vähemmän, kun jätteet lajitellaan huolellisesti. Liperin kunnassa on jo panostettu kierrätykseen.

Kunnan vuokratalojen rivi- ja kerrostalokohteissa on jätekatoksissa biojäteastiat ja erilliset keräysastiat paperille, pahville, lasille ja metallille. Ylämyllyn vuokratalokohteissa kierrätetään myös muovi.

Liperin Yrityskiinteistöjen taukotilassa ja jätekatoksessa on biojätteelle oma keräysastia. Lisäksi jätekatoksessa pystyy kierrättämään kartongin, paperin ja poltettavan jätteen.

Kunnanviraston taukotilaan hankittiin biojäteastia tammikuussa 2022.

Kunnan omista yksiköistä kierrätetään vähintään paperi, pahvi, lasi ja metalli. Selvitetään mahdollisuutta muovinkeräyspisteisiin taajamittain.

Ostettavan rakennusmateriaalin määrä vähenee uusiomateriaaleja, kuten betonimursketta ja pohjatuhkaa suosimalla.

Tarkistetaan, että biojätteelle on keräysastiat myös kunnan alueella sijaitsevilla rivijä kerrostaloissa.

Biojätteelle järjestetään erilliset keräysastiat kaikkiin kunnan omiin ja tytäryhtiöiden toimintapaikkoihin.

Palvelut ja hankinnat

Sähköistämällä asiointia paperisten laskujen ja lomakkeiden määrä vähenee – ja luonto kiittää. Kun hankitaan, hankitaan läheltä ja mahdollisimman vähän ympäristöä kuormittaen.

Lisäämme sähköisen asioinnin mahdollisuutta kunnan palveluissa. Yhä useamman lomakkeen voi täyttää ja palauttaa sähköisissä järjestelmissä. Kannustamme myös e-laskun käyttöönottoon.

Kunnan hankintoihin luodaan yhteiset periaatteet, kuinka huomioimme kestävän kehityksen hankintoja tehdessä.

Suosimme lähellä tuotettua ja vähäpäästöistä ruokaa sekä ennaltaehkäisemme ruokahävikkiä.

"On todella kätevää,
että pystyn ilmoittamaan lasteni
hoitoajat sähköisesti ja se onnistuu
vaikka puhelimella milloin
ja missä vain."
Sanna Hyttinen, kuntalainen.
Oikealla palvelusuunnittelija
Katja Penttinen.

Energia

Energiatehokkuuden parantaminen on jatkuvaa työtä, ja se pitää ottaa huomioon kunnan kaikessa toiminnassa.

Energiatehokkuus otetaan huomioon niin uudisrakentamisessa kuin korjaushankkeissa. Kunnan omistamille rakennuksille tehdään energiakatselmuksia, selvitetään energiasyöppöjä ja kohennetaan rakennusten energiatehokkuutta sopivilla toimenpiteillä.

Valaistuksessa suositetaan energiaa säästäviä ratkaisuja, kuten energiansäästölamppuja, ledivalaisimia, liiketunnistimia, hämäräkytkimiä ja automaatiota.

Uusiutuvan energian tuotantoa voidaan edistää myös hankkeilla, ja kunnan ostosopimuksissa voidaan edellyttää uusiutuvan bioenergian käytön lisäämistä lämpölaitoksissa.

Syksyn 2022 aikana kunnassa laaditaan sähkön ja energian säästösuunnitelma.

Yrityskiinteistöjen
uusissa
toimistorakennuksissa,
Yritystaloissa on
varustuksena
lämmöntalteenotto
ja kaukolämpö

Taloyhtiöiden
pihavalauksessa
siirrytään leditekniikkaan
sitä mukaa, kun valaisimia
uusitaan, ja autojen
sähkölämmitystolppia
vaihdetaan digitaalisella
kellolla varustetuiksi, kun
tolppia vikaantuu

Kannustamme
myös asukkaita
ja yrittäjiä
energiatehokkaaseen
rakentamiseen

Liperin
Yhteisötalon
energiaremontti

Vuokratalojen
öljylämmityskohteet
on kartoitettu ja
lämmitysmuodon
muuttamista
selvitellään

Uusittu
katuvalaistus
Ruuskan
alueella

Energiatehokkaat
koulut:
uusi Patteriston
yksikkö ja Liperin
koulukeskus, joissa
on myös sähköauton
latauspisteet

Korpivaara Wind Oy:n
suunnittelema
tuulivoimahanke
Korpivaaran alueelle

Maatalous

Maataloudesta syntyy noin kolmasosa Liperin kunnan päästöistä. Päästöjen vähentämistä ajatellen maataloudessa on siis mahdollisuus, jota ei kannata jättää hyödyntämättä. Hankkeet ja Neuvo 2020 -järjestelmä ovat tiedon jakamisessa hyviä kanavia.

Hankkeen kautta voidaan esimerkiksi selvittää, missä määrin aurinkoenergiaa ja biokaasua olisi mahdollista tuottaa maataloilla. Maanomistajia kannustetaan lisäämään peltojen talviaikaista kasvipeitteisyyttä kierrätyslannoituksena tai typensitojakasvien avulla.

Kunta voi omistamiaan peltoja vuokratessaan edellyttää, että peltoja on viljeltävä ympäristökorvauksen ehtojen mukaisesti.

A red tractor with the number 405 on its side is pulling a green CLAAS Rollant 46 harrow through a field of tall grass. The harrow has a white tank with the CLAAS logo and 'ROLLANT 46' written on it. The background shows a line of trees under a clear blue sky. In the foreground, there are decorative white dotted lines forming a pattern.

Hyödyntämätöntä
biokaasu-
potentiaalia on
Suomessa erityisesti
maataloudessa.

Kuva: Roine Piirainen

Opetus ja kasvatus

Pienestä se alkaa! Kasvatamme liperiläiset lapset pienestä pitäen rakentamaan kestäväää tulevaisuutta.

Joensuun seudun perusopetuksen läpileikkaavana teemana on globaalikasvatus. Sen tavoitteena on kasvattaa aktiivisia kansalaisia, joilla on halu vaikuttaa asioihin ja rakentaa kestäväää tulevaisuutta. Globaalikasvatussuunnitelma päivitetään jokaisessa koulussa säännöllisesti.

Varhaiskasvatuksessa on käytössä kestävään kehityksen arviointi- ja kehittämissuunnitelma KEKE. Lisäksi liperiläiselle varhaiskasvatukselle on myönnetty jo toiselle kolmivuotiskaudelle Green Care -sertifikaatti. Lapsia kasvatetaan kunnioittamaan ja vaalimaan luontoa ruohonjuuritasolta lähtien.

Tiedotus ja viestintä

Oikea tieto on siemen oikealle toiminnalle. Kunta tiedottaa kestävän kehityksen teemoista verkkosivuilla, sosiaalisessa mediassa sekä esitteiden ja oppaiden avulla.

Kunta jakaa tietoa biojätteen kompostoinnista, kierrätysohjeista, latauspisteistä ja energiansäästökeinoista verkkosivuilla ja muissa tarpeellisissa kanavissa. Myös kestävän kehityksen ohjelmalle tehdään oma verkkosivu. Verkossa jaetaan myös tietoa valtakunnallisista energianeuvontapalveluista ja keinoista, joilla asukkaat ja vapaa-ajan asukkaat voivat vähentää omia kasvihuonekaasupäästöjään.

Kestävän kehityksen ohjelma on esillä myös kunnan tapahtumissa ja kouluissa. Kunnan markkinointituotteiksi valitaan yleishyödyllisiä ja vähintään kotimaisia tuotteita kertakäyttöisten tuotteiden sijaan.

paikka josta

Liperi

ei voi olla

Liperi

Suolasaippua
Salt soap

Myllypuodin
Lipstikkasuola
AINOINEN - MIENO VERRUKOOLA, KUIVATTU LIPSTIKKA.
PAINO 100 G. PARASTA ENNEN
SÄILYVÄTÄÄ - MYLLYPUODIN, MIENONTIE 1, 81100 LIPERI

Liperi

Liperi

Liperin kunta ▪ Kunnanvirasto

PL 20 ▪ 83101 Liperi

013 686 511 ▪ kirjaamo@liperi.fi

www.liperi.fi

www.facebook.com/liperinkunta

www.twitter.com/LiperinKunta

Instagram: @liperinkunta